

природничо-наукової компетентності; г) контекстуалізації та соціальної орієнтації навчання.

Формування природничо-наукової компетентності учнів цифровими засобами навчання

*І. С. Крамаренко,
кандидат педагогічних наук, старший дослідник,
старший науковий співробітник
відділу біологічної, хімічної та фізичної освіти
Інституту педагогіки НАПН України*

Цифрові засоби навчання сприяють залученню здобувачів освіти до вивчення природничих наук, зокрема хімії, та формування їхньої природничо-наукової компетентності. Як засвідчує дослідження, найефективнішими виявляються такі ідеї та стратегії для досягнення мети навчання:

1. Інтерактивні віртуальні лабораторії:

- використання віртуальних лабораторій для експериментів і досліджень дозволить здобувачам освіти взаємодіяти з науковими концепціями без залучення реального обладнання, однак дозволить сформувати практичні вміння;
- застосування симуляції для вивчення фізичних, хімічних та біологічних явищ.

2. Віртуальні екскурсії та експедиції:

- використання віртуальної реальності (VR) для організації віртуальних екскурсій до природних місць, лабораторій тощо;
- створення віртуальної експедиції для вивчення біорізноманіття, геології чи астрономії.

3. Мультимедійні матеріали:

- використання анімації, відео та інших мультимедійних матеріалів для пояснення складних концепцій та явищ;
- створення можливості використання власних мультимедійних презентацій або відеоматеріалів.

4. Інтерактивні ігри та вікторини:

- створення ігрових сценаріїв, де здобувачі освіти можуть застосовувати свої знання природничих наук у вигляді головоломок, вікторин чи інших завдань;
- використання відомостей про видатних науковців, щоб стимулювати зацікавленість здобувачів освіти до вивчення природничих наук.

5. Адаптивні платформи:

- використання платформ з адаптивним навчанням, які можуть адаптуватися до індивідуальних потреб здобувачів освіти та надавати персоналізовані завдання.

6. Електронні підручники та онлайн-ресурси:

- наявність якісних цифрових підручників та онлайн-ресурсів дозволяє здобувачам освіти швидко знаходити інформацію, досліджувати та поглиблювати свої знання.

7. Онлайн ресурси та вебінари:

- залучення здобувачів освіти до вивчення природничих наук через участь у вебінарах від вчених, науковців та експертів.

- отримання доступу до онлайн ресурсів, які дають змогу здобувачам досліджувати актуальні теми в природничих науках.

Ці стратегії можна комбінувати та адаптувати з урахуванням конкретних потреб та можливостей будь-якого закладу освіти та формувати й наповнювати безпечне освітнє середовище.

Проблеми розроблення й апробування контекстних завдань із хімії

*Г. А. Лашевська,
науковий співробітник
відділу біологічної, хімічної та фізичної освіти
Інституту педагогіки НАПН України*

У рамках здійсненого дослідження *проаналізовано* загальні підходи до створення контекстних завдань, спрямованих на формування природничо-наукової компетентності учнів.

Обґрунтовано й дібрано контекст різних рівнів локалізації і форм подання для розроблення завдань із хімії для 7–9 класів.

Розроблено й апробовано добірки завдань для 7–9 класів. *Проаналізовано* результати опитування вчителів і виконання завдань учнями. *Виявлено*, що контекстні завдання цікаві учням і сприяють формуванню здатності застосовувати хімічні знання в практичних ситуаціях, які трапляються в повсякденному житті.

З'ясовано, що складнощі в розв'язанні контекстних завдань учнями пов'язані, зокрема, з опрацюванням інформації, поданої в графічній формі, виокремленням у пропонованому тексті проблеми, яку можна розв'язати експериментально, недостатнім володінням методологією наукового дослідження, проблемами зі встановленням причиново-наслідкових і міжпредметних зв'язків.

Використання контекстних завдань у навчальному процесі потребує значно більше часу порівняно з традиційними завданнями і вправами, тому, попри безперечну корисність, такі завдання в межах чинної програми можна використовувати здебільшого епізодично, зокрема й через дефіцит часу, який є наслідком необхідності виявлення і подолання освітніх розривів і втрат, спричинених тривалим карантинном і воєнними діями на території України;

Висунуто припущення, що підґрунтя для системного, а не епізодичного використання контекстних завдань у навчанні хімії може бути створено в рамках нового (2020 р.) Державного стандарту базової середньої освіти за умови розроблення відповідної модельної програми, навчальних і методичних матеріалів.